

La creixent influència europea als Balcans: l'Alt Representant a Bòsnia i Hercegovina

Des del final de la guerra fa 25 anys, l'Oficina de l'Alt Representant té poders extensos i radicals al país, però el consens internacional sembla que està desapareixent.

El 1995, a una base aèria militar a Dayton, Ohio, es negociaven els acords de "pau" que posarien fi al conflicte obert que vivia Bòsnia des de feia quatre anys. Dic pau entre cometes perquè més que uns acords de pau van ser una acords d'alto el foc. L'Acord Marc General per la Pau, el nom oficial dels Acords de Dayton, dividia el país en regions autònomes seguint les línies de control d'aquell moment, de facto reconeixent el control serbobosni sobre zones que havien patit neteges ètniques i posant els fonaments d'un estat dividit i atrapat en les condicions d'alto el foc. Se suposava que aquests acord havien de ser una mesura provisional, però fins a dia d'avui continuen exercint de constitució per Bòsnia i Hercegovina.

La comunitat internacional (principalment la OTAN), que havia forçat la fi de les hostilitats i la signatura dels Acords de Dayton, considerava que hi havia el risc real que el conflicte fos reprès si es deixava als diferents partits nacionalistes reprendre el control de Bòsnia, i per tant es van establir mecanismes de control per assegurar que les provisions dels acords eren implantades i es complien. La majoria d'aquests mecanismes continuen existint avui en dia, incloent la missió

militar i la missió policial, però possiblement el mecanisme que genera més controvèrsia és l'Oficina de l'Alt Representant, que té el mandat d'assegurar la implementació dels aspectes civils dels Acords.

L'Oficina de l'Alt Representant (OAR) està controlada pel Consell d'Implementació de la Pau, un organisme internacional format per una multitud de països i institucions que supervisen el procés de pau. La junta del CIP, però, està controlada per una majoria de països europeus i aliats de l'OTAN, deixant clar que Bòsnia es troba sota l'esfera d'influència europea. Mirant enrere, tots els Alts Representants des de la creació del càrrec el 1995 han estat diplomàtics de països de la Unió Europea, mentre que el segon de l'OAR sempre ha estat un estatunidenc. D'una forma semblant a la missió militar a Bòsnia, que ara es troba totalment sota el control de la Unió Europea, l'OAR ha anat deixant enrere la seva pretensió de consens internacional per alinear-se clarament amb els interessos de la Unió.

Això no seria un conflicte si l'OAR fos una missió diplomàtica normal o es limités a supervisar el

procés de pau, però la institució exerceix un poder real a Bòsnia, i té a la seva disposició extenses competències que li proveeixen els Acords de Dayton i els acords posteriors. Entre altres poders, l'Alt Representant pot prendre decisions legislatives quan els partits locals no aconsegueixen posar-se d'acord o no volen avançar els objectius acordats a Dayton, pot cessar càrrecs electes i funcionaris que violin o refusin els Acords i té dret a veto sobre la majoria de decisions legislatives i executives. Aquests poders no són només simbòlics o una mesura d'emergència, ja que en les dècades que ha existit, l'Alt Representant n'ha fet ús extens i freqüent.

Per una banda, això ha permès al país avançar en alguns aspectes, ja que el sistema polític de quotes i descentralització extrema fa que l'estat bosnià sigui profundament disfuncional i moltes vegades incapaç d'arribar a consensos a nivell nacional. L'Alt Representant també ha pogut limitar la influència de Croàcia i especialment sèrbia sobre les minories ètniques i les seves regions autònomes i prevenir la reaparició del conflicte armat.

D'altra banda, la figura de l'Alt Representant anul·la qualsevol pretensió de sobirania per part de Bòsnia i Hercegovina, i s'ha arribat a anomenar un protectorat de la comunitat internacional (en concret de la UE). Un altre crítica a l'OAR és la seva natura poc democràtica, ja que té poders per fer i desfer sense massa supervisió i limitar i guiar l'agenda política del país. En aquesta mateixa línia, l'elecció de l'Alt Representant és un procés poc transparent entre països dels quals la majoria de ciutadans desconeixen el seu rol en aquesta institució.

Aquesta deriva europea de l'OAR encara es va fer més evident a partir del 2008, quan el Consell d'Implementació de la Pau va establir els requisits que Bòsnia hauria de complir per tancar l'OAR. Aquest objectius exigeixen al país reformes econòmiques, polítiques i territorials; l'accessió a diversos tractats internacionals, i una reforma constitucional per complir amb diverses sentències del Tribunal Europeu dels Drets Humans. Bàsicament, el compliment de totes aquestes condicions posaria el país en la situació necessària

per qualificar-se com a país candidat per la UE. Per tant, les dues opcions que l'OAR deixa a Bòsnia són avançar cap a la integració europea o seguir indefinidament sota la seva tutela.

Tots aquests factors converteixen a l'Alt Representant en una figura impopular entre alguns sectors tan dins com fora del país. A Bòsnia, la classe política sèrbia que controla la meitat del país ha estat especialment afectada pels poders especials de l'OAR, i moltes de les seves ambicions polítiques i diplomàtiques frustrades. La majoria de la població de tota manera, tampoc veu amb bons ulls aquest figura, ja sigui perquè la considera una intrusió estrangera o perquè retreu a la comunitat internacional que ara controla el país després del paper més que deficient que va tenir durant la guerra. A fora, diversos actors veuen amb mals ulls l'augment del control europeu de l'OAR. Sèrbia, evidentment, però també Rússia i Turquia, que tenen interessos a la regió.

Aquest passat mes de maig, l'elecció d'un nou Alt Representant va portar a declaracions en aquest sentit. El Consell d'Implementació de la Pau va escollir a l'alemany Christian Schmidt per la posició,

una decisió que va generar controvèrsia, ja que trencava la tradició d'escollir l'Alt Representant a Bòsnia i Hercegovina per consens entre tots els països que hi participen. L'ambaixada russa a Sarajevo es va pronunciar davant d'aquests fets, declarant que un Alt Representant que no hagués rebut el suport de tots els membres permanents del Consell de Seguretat de les Nacions Unides no tenia la legitimitat internacional per ocupar el càrrec i exercir els amplis poders de l'OAR.

Aquests conflictes geopolítics que tenen lloc a Bòsnia continuen sent molt continguts i de baixa intensitat, i les institucions i mecanismes posats en marxa a Dayton continuen funcionant, però la fissura del consens internacional al voltant de la situació a Bòsnia així com la inestabilitat interna que pateix el país, en especial des que el govern regional serbi va celebrar un referèndum no reconegut per deixar Bòsnia i annexionar-se a Sèrbia, deixa al país en una situació molt volàtil, de la que no sembla que hi hagi cap sortida de consens.

Mallol Codony Busquets,
equip d'ANUE

Referències:

OHR. (2021). Office of the High Representative. <http://www.ohr.int/?lang=en>

Suljagic, E. & Bajrovic, R. (2021). *ANALYSIS - A new High Representative in Bosnia?* Anadolu Agency. <https://www.aa.com.tr/en/analysis/analysis-a-new-high-representative-in-bosnia/2102873>

Trkanjec, Z. (2021, maig 28). *Russia says Bosnia's new High Representative is illegitimate.* Euractiv. https://www.euractiv.com/section/politics/short_news/russia-says-bosnias-new-high-representative-is-illegitimate/

Publicat per:

**Associació per a les
Nacions Unides
a Espanya**
United Nations Association of Spain

Amb el suport de:

**Generalitat
de Catalunya**

L'ANUE no fa necessàriament com a seves les opinions expressades per els seus col·laboradors.